

**Základní škola Horní Lideč, okres Vsetín
756 12 Horní Lideč 200**

KRIZOVÝ PLÁN

platný od 4. 9. 2017

Zpracován na základě Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č. j.: 21291/2010-28, ve znění pozdějších předpisů a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j.: MŠMT – 21149/2016, ve znění pozdějších předpisů.

OBSAH:

Úvod	str.	3
1. Cíl krizového plánu	str.	3
2. Krizové oblasti	str.	3
3. Návykové látky	str.	4
4. Alkohol	str.	7
5. Tabákové výrobky a elektronické cigarety.....	str.	8
6. Šikana	str.	9
7. Kyberšikana	str.	14
8. Vandalismus	str.	15
9. Krádež	str.	16
10. Záškoláctví	str.	17
11. Důležité kontaktní údaje.....	str.	18
Závěr	str.	19

ÚVOD

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje na předcházení rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- a. agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- b. záškoláctví
- c. závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- d. rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- e. spektrum poruch příjmu potravy
- f. negativní působení sekt
- g. sexuální rizikové chování

Všechny oblasti rizikového chování žáků a praktické návody (jak se zachovat při výskytu určitého rizikového chování ve škole) jsou detailně rozpracovány v Přílohách č. 1 – 22 Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j.: 21291/2010-18. Jedná se o praktické návody pod názvem „Co dělat když“, které obsahují velmi detailní a praktické doporučení.

Výše zmíněné dokumenty jsou umístěny na stránkách MŠMT:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>.

1. CÍL KRIZOVÉHO PLÁNU

Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případech podezření či výskytu rizikového chování mezi žáky. Základem pro jeho zpracování je Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č. j.: 21291/2010-28, ve znění pozdějších předpisů a Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j.: MŠMT – 21149/2016, ve znění pozdějších předpisů.

2. KRIZOVÉ OBLASTI

Tento krizový plán obsahuje detailní postupy rizikových projevů v chování žáků v těchto oblastech:

- Návykové látky
- Alkohol
- Tabákové výrobky a elektronické cigarety
- Šikana
- Kyberšikana
- Vandalismus
- Krádež
- Záškoláctví

Ostatní oblasti rizikového chování žáků ve škole a popis postupů budou postupně do tohoto Krizového plánu doplňovány.

**PŘI KAŽDÉM PODEZŘENÍ A VÝSKYTU DANÉHO JEVU MUSÍ BÝT VŽDY INFORMOVÁNA
ŘEDITELKA ŠKOLY NEBO JEJÍ ZÁSTUPKYNĚ.**

3. NÁVYKOVÉ LÁTKY

Charakteristika – základní informace o drogách

Alkohol

- podrobněji zpracován v další části Krizového plánu (bod 4)

Tabák

- podrobněji zpracován v další části Krizového plánu (bod 5)

Marihuana

- rostlina, která roste prakticky na celém světě s účinnými látkami cannabinoidy
- látky mají psychotropní efekt a další využitelné vlastnosti v lékařství
- psychická závislost se objevuje u dlouhodobých uživatelů, nebývá zvýšená tolerance na drogu ani výrazné odvykací příznaky
- u určitých osob může dojít k rozvinutí psychických problémů – deprese, úzkosti, paniky vedoucí k sebepoškozování, může dojít k poruchám myšlení a krátkodobé paměti, rozvoji paranoidního stavu; většina těchto stavů po odeznění intoxikace ustupuje
- marihuana bývá u mladých lidí nejčastěji zneužívanou nelegální drogou
- další často používanou drogou je hašiš - konopná pryskyřice

Těkavé látky – ředidla, lepidla, plynné látky

- jsou to vysoce nebezpečné chemikálie, které ovlivňují mozek – centrální mozkovou soustavu
- účinek je krátkodobý a brzy odezní
- dostavuje se euforie, poruchy vnímání, halucinace, poruchy vědomí a spánku, agrese
- toluen vyvolává psychickou závislost; může dojít k bezvědomí až kómatu, k srdeční zástavě, zástavě dechu nebo udušení zvracením; trvale poškozuje mozek, poškozuje rozumové schopnosti, způsobuje agresivní chování

Metamfetamin (pervitin)

- je to stimulační droga, má budivý efekt, ovlivňuje centrální mozkovou soustavu
- zrychluje myšlení, motorické tempo, vytváří třes, zahání únavu, vyvolává euforii a příjemné pocity tělesné i duševní, snižuje chuť k jídlu
- po použití má jedinec rozšířené zornice očí, zvýšený tep a krevní tlak, zvýšenou celkovou aktivitu organismu
- intoxikovaný je hovorný, neklidný, v dobré náladě, ztrácí zábrany, ale také může mít sklony k agresivnímu chování

Heroin

- řadí se mezi opioidy, které se používají jako léky proti bolesti a kašli
- má rychlý vliv na centrální nervový systém, potlačuje bolest, působí euforii, má tlumivé a zklidňující účinky, často se apatie střídá s nespavostí, únavou a podrážděností
- na základě jeho pravidelného užívání vzniká závislost

Syntetické drogy

- nejznámější je „extáze“ – synteticky vytvořené stimulační látky s halucinogenním potenciálem
- uživatel hodně tančí a nepociťuje vyčerpání, což může způsobit dehydrataci

Specifikace

Školním řádem je zakázána výroba, vnesení, přechovávání, užívání, nabízení, zprostředkování, šíření, propagace omamných a psychotropních látek (OPL), prekursoru (= chemická sloučenina) nebo přípravku určeného k jejich výrobě, nebo jiné neoprávněné nakládání s nimi ve škole nebo na akcích pořádaných školou, a to bez ohledu a věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Zakázán je vstup do školy nebo na akce pořádané školou pod vlivem omamných nebo psychotropních látek.

Zakázána je distribuce OPL. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy podle § 283 trestního zákona (Zákon č. 40/2009 Sb.) a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace návykových látek (NL) ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. NL je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby s použitím ochranných pomůcek a zajistit, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. O události se zapíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL, případně další vyšetření, a s jakým výsledkem (viz níže bod 14). Tento záznam založí školní metodik prevence (ŠMP) do své agendy a vyrozumí vedení školy.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci a Policii ČR.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola zákonného zástupce žáka, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.
7. V případě, kdy žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, postupuje škola obdobně jako v bodě 6.
8. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) a vyčká jeho pokynů. Škola může od OSPOD vyžadovat pomoc.
9. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky. Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
10. Současně splní oznamovací povinnost k OSPOD. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
11. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení této krizové situace.
12. Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. **Uživatel** je rizikový pouze proti sobě, **distributor** může ohrozit okolí. **Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.**
13. Prokázané navádění jiných žáků k užívání NL je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.
14. V případě důvodného podezření na intoxikaci žáka může v určitých případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost NL (zkouška ze slin, potu) dle § 16 Zk. č. 379/2005 Sb., v platném znění. Jedná se o situace ve „formách výuky“, které představují odůvodněné riziko ohrožení života nebo zdraví žáků nebo jiných osob nebo odůvodněné riziko poškození majetku. Z uvedeného restriktivního výkladu plyne pro školskou praxi zásadní pravidlo, že v případě pochybnosti pedagogický pracovník oprávnění k orientačnímu vyšetření nevyužije.
15. V ostatních případech důvodného podezření může pedagogický pracovník orientační test provést pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce žáka na přítomnost NL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje škola obdobným způsobem, jako je uvedeno

od bodu 3. O události pedagogický pracovník sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka. Test s pozitivním výsledkem plně hradí zákonný zástupce žáka, pokud s tím souhlasil v písemném souhlasu s testováním.

16. Obdobný postup volí škola i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL, resp. kdy nelze prokázat, že žák se intoxikoval ve škole.
17. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

Distribuce návykových látek ve škole

1. **Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání.** Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. **Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.**
2. Přechovávání NL je také vždy protiprávní jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění nezletilého žáka), ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
3. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
4. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a OSPOD obce s rozšířenou působností.
5. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují postupem popsaným výše.
6. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

Nález návykové látky ve škole

A.) V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

1. Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem.
3. O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
4. V případě časové překážky na straně Policie ČR se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nález. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem a podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B.) V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

1. Zadržanou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl NL nalezena, datum, čas a místo nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla NL nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupkyně.
4. O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
5. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.
6. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

C.) V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má NL u sebe, postupují takto:

1. Jedná se důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
2. Bezodkladně vyrozumí Polici ČR, zkontaktují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
3. Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

4. ALKOHOL

Charakteristika

Alkohol je návyková látka, která má velmi komplexní účinky na lidský organismus, které se rozhodně neomezují jen na ovlivnění psychiky nebo chování. Účinky alkoholu mají vliv na centrální nervový systém, oběhový systém, látkovou výměnu, trávicí systém, regeneraci organismu atd.

Podání alkoholu dítěti

Kdo ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok (§ 204 Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

Konzumace alkoholu ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, že je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník tak, že sepíše o události stručný zápis s vyjádřením žáka (např.: okolnosti konzumace alkoholu, zda byly realizovány orientační testy na alkohol a s jakým výsledkem, viz níže bod 12), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce žáka a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od OSPODU vyžadovat pomoc.
8. Zákonnému zástupci škola oznámí skutečnost, že nezletilý žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
9. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k OSPOD. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště.
10. V případě žákova zájmu nebo zájmu zákonného zástupce žáka, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
11. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Za rizikové a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
12. V případě důvodného podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník v určitých případech provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška) dle § 16 Zk. č. 379/2005 Sb., v platném znění. Jedná se o situace, v nichž je pedagogický pracovník ve vztahu k žákovi, avšak je ve formách výuky, které představují odůvodněné riziko ohrožení života nebo zdraví žáků nebo jiných osob nebo odůvodněné riziko poškození majetku.

13. V ostatních případech důvodného podezření může pedagogický pracovník orientační test provést pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje škola obdobným způsobem, jako je uvedeno v bodu 3. O události sepiše škola stručný záznam s vyjádřením žáka. Test plně hradí zákonný zástupce žáka. Obdobný postup zvolí škola i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.
14. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

Nález alkoholu ve škole

A.) V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

1. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
4. Zpracují stručný záznam o události.

B.) V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

1. Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. O nález sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do záznamu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupkyně. Zápis záznamu uloží školní metodik prevence do své agendy.
4. O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož nezletilého žáka, i orgán OSPOD obce s rozšířenou působností.
5. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.
6. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

5. TABÁKOVÉ VÝROBKY A ELEKTRONICKÉ CIGARETY

Charakteristika

Závislost na tabáku je nejčastější ve formě cigaret, vodních dýmek, elektronických cigaret, vapovaček, jejich elektronických verzí a napodobenin. Návykovou látkou je nikotin, což je droga dokonce návykovější než např. heroin. Ačkoliv se výrobci cigaret snaží vzbudit dojem, že kouření je dospělá aktivita, opak je pravdou: je to „dětská nemoc“, průměrný věk první cigarety je v ČR kolem 10 let a kolem 90% kuřáků se zapálí první cigaretu dříve než jim je 18 let.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník sepiše o události stručný záznam s vyjádřením žáka (zjm. odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
4. V případě porušení zákazu kouření informuje škola zákonného zástupce žáka.
5. V závažných případech (zjm. s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola OSPOD. Škola může od OSPOD vyžadovat pomoc nebo od jiných

- subjektů či školských zařízení.
6. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit kázeňská opatření stanovená školním řádem.
 7. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

Nález tabákových výrobků a elektronických cigaret ve škole

A.) V případě, kdy je pracovníci školy naleznou v prostorách školy, postupují takto:

5. Předměty/výrobky nepodrobují žádnému testu ke zjištění jejich chemické struktury.
6. O nález ihned uvědomí vedení školy.
7. Nalezené předměty/výrobky uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
8. Zpracují stručný záznam o události.

B.) V případě, kdy pracovníci školy tabákové výrobky nebo elektronické cigarety zadrží u některého žáka, postupují takto:

7. Zabavený předmět/výrobek nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
8. O nález ihned uvědomí vedení školy.
9. O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byly věci nalezeny, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byly předměty nalezeny (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do záznamu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupkyně. Zápis záznamu uloží školní metodik prevence do své agendy.
10. O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož nezletilého žáka, i orgán OSPOD obce s rozšířenou působností.
11. V případě podezření, že předmět/výrobek obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.
12. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

6. ŠIKANA

Charakteristika šikany

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učitel, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně anebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoúčelností agrese.

Podoby šikany

a. Přímá šikana a její podoby

Fyzická - např. bití, plivání, tahání za vlasy, ničení a poškozování věcí oběti, krádeže.

Verbální - např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy, pomluvy, ponižování, vyhrožování.

Neverbální - např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zastrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, demonstrativní přehlížení žáka.

b. Nepřímá šikana

Cílem je způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti.

Útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení.

Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.

Kyberšikana, která může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spoluzaci.cz nebo facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhružných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhružné SMS nebo e-maily apod. Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti.

Schéma první pomoci

1. *Odhad závažnosti onemocnění skupiny a rozpoznání, zda nejde o neobvyklou formu šikanování*
 - úkol naplnujeme především prostřednictvím rozhovoru s informátory a oběťmi
 - nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti
2. *Rozhovor s informátory a oběťmi*
 - po rozhovoru s informátorem následuje rozhovor s oběťmi (ne s podezřelými pachateli)
 - při rozhovoru s oběťmi je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci (je potřeba ochránit ji před možnou pomstou agresorů)
3. *Nalezení vhodných svědků*
 - vytipovat členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat (vybrat žáky, kteří s oběťmi sympatizují, kamarádí s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování)
4. *Individuální případně i konfrontační rozhovory se svědky*
 - rozhovory zorganizovat tak, aby o nich druzí nevěděli
 - vyskytnou-li se těžkosti, lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontaci dvou svědků
 - vážnou chybou je společné vyšetřování svědků a agresorů. Za zásadní chybu považují konfrontaci obětí a agresorů
5. *Ochrana oběti*
6. *Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi*
 - dokud nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl vést tento rozhovor
 - cílem je agresory okamžitě zastavit a ochránit oběti, ale i je samé před následky jejich činů
7. *Výchovná komise*
 - v rámci společného setkání pedagogů a žáka-agresora i jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních
8. *Rozhovor s rodiči oběti*
 - rodiče je třeba informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních
9. *Práce s celou třídou*

Pozn.: *podrobný postup viz odkaz na CO DĚLAT KDYŽ – INTERVENCE PEDAGOGA: Rizikové chování ve školním prostředí - rámcový koncept, Příloha č. 6 – **Šikanování** (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j.: 21291/2010-28), <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>*

Doporučené postupy vyšetřování:

1. **Počáteční šikana**
 - a/ rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili, a s oběťmi
 - b/ nalezení vhodných svědků

- c/ individuální, eventuálně konfrontační rozhovory se svědky **nikoliv konfrontace oběti a agresorů!!!**
- d/ zajištění ochrany obětem
- e/ rozhovor s agresory - případně konfrontace mezi nimi
- 2. **Pokročilá šikana** - výbuch násilí skupiny proti jednotlivci či minoritní skupině
 - a/ překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti/ obětí
 - b/ domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
 - c/ zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
 - d/ pokračující pomoc a podpora oběti
 - e/ nahlášení Policii ČR
 - f/ zahájení vlastního vyšetřování

Učitel, popřípadě ředitelka školy, vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případě, že se podezření neprokáže.

Na pedagogické radě navrhne potrestání agresorů.

Účastní-li se šikanování většina problémové třídy nebo jsou-li normy agresorů třídou akceptovány, doporučuje se, aby šetření vedl odborník – specialista na problematiku šikanování z PPP, SVP, diagnostického ústavu, krizového centra apod.

Strategie vyšetřování

- Zajištění bezpečí oběti, případně informátora.
- Zvýšení dohledu pedagogů na rizikových místech školy.
- Ochránit a zabránit prozrazení informátora.
- Rozhovor s informátorem, s obětí.
- Dokumentace poskytnutých prvotních údajů, důkazů.
- Kontaktování odborníka na vyšetřování šikany, policie (podle závažnosti šikany).
- Poskytnutí dosavadních dostupných informací přízvaným odborníkům.
- Zajištění vyšetřovací místnosti.

Ukončení vyšetřování – nápravná opatření

- Výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitelky školy)
- Snížení známky z chování
- Převedení agresora do jiné třídy
- Ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně dobrovolný pobyt v diagnostickém ústavu
- Ředitelka školy podá podnět OSPOD k zahájení práce s rodinou
- Škola umožní agresorovi individuální výchovný plán
- Zajištění ochrany oběti a informátora (pravidelná setkání, odborná péče).

Oznámení o potrestání agresorů před celou třídou - vyjádření stanoviska vedení školy.

Léčba skupiny - v případě potřeby zajistit intervenční program ve spolupráci s odborníky .

Postup ředitelky školy

1. Přijme informaci o šikanování (pedagog, žák, rodič či jiný dospělý).
2. Rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu sama, či zda je potřeba intervence z venku – tj. pomoc specializovaných institucí a eventuálně též Policie ČR.
3. V případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů – v týmu je vždy metodik prevence a výchovná poradkyně.
4. Zajistí informování rodičů o vyšetřování šikany, případně sám informuje o výsledcích vyšetřování, které řídí.
5. V případě negativních dopadů šikanování na oběť zprostředkuje nebo zajistí zprostředkování péče PPP, střediska výchovné péče, atd.

6. V mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
7. Pokud dojde k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
8. Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák opakovaně páchá přestupky či se dopustí trestného činu, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez odkladu.

Postup pedagogického pracovníka

1. V případě, že rodiče informují pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovnou poradkyní, informuje ředitelku školy.
2. V případě podezření na šikanování, zahájí pedagogický pracovník neprodleně vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovnou poradkyní, informuje ředitele školy.
3. V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.

Postup výchovné komise

V případě šetření šikany jsou rodiče aktérů pozváni na **výchovnou komisi**. Členy výchovné komise jsou: ředitelka školy, zástupkyně ŘŠ, výchovná poradkyně, školní metodička prevence, vybraní pedagogové, popř. školní psycholog.

Z každého jednání výchovné komise se zákonnými zástupci žáka se *provede zápis*, který se archivuje.

První fáze

Na výchovnou komisi je pozván agresor spolu s rodiči, vedením školy, třídním učitelem, výchovným poradcem a metodikem prevence.

Nástin struktury práce výchovné komise

- Přivítání a představení aktérů jednání.
- Seznámení s programem jednání (důvod, proč byla komise svolána).
- Stanovisko školy k problému.
- Vyjádření zákonných zástupců.
- Možná navrhovaná opatření ze strany zák. zástupců (možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte - agresora, aby se situace zlepšila a již neopakovala, možnost spolupráce se školou).
- Seznámení rodičů s konkrétními možnostmi řešení, které navrhuje škola.
- Stanovit časový horizont (z hlediska nápravy chování agresora).
- **Upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud by nedošlo k nápravě!**

Zpětná vazba - kontrola podle stanoveného časového horizontu (zda se situace zlepšila).

Zákonní zástupci žáků musí být na jednání pozváni písemně (i zápisem do ŽK) a mezi jednotlivými jednáními se zákonnými zástupci by měla být časová prodleva.

Z jednání bude proveden zápis s obsahem jednání, podpisy všech zúčastněných a souhlasem zákonného zástupce, že byl s celou záležitostí seznámen a s navrhovaným řešením souhlasí.

Druhá fáze:

Na výchovné jednání je pozvána oběť s rodiči, vedením školy, třídním učitelem, výchovným poradcem a školním metodikem prevence

Nástin struktury výchovného jednání:

- Schůzka je zorganizována v jiném dni, než je den jednání s rodiči agresora.

Rodiče se ve škole nesmějí potkat!

- Zákonní zástupci jsou informováni o průběhu řešení situace, a jaká opatření byla přijata k nápravě.
- Časový horizont pro sledování situace.
- Spolupráce a ochrana oběti.
- Zákonní zástupci oběti dostanou kontakt na školské poradenské zařízení - PPP, SVP, psychiatra.

Třetí fáze:

Práce s celou třídou

O řešení situace a závěrech jsou informováni spolužáci preventivním týmem. Zároveň jsou informováni o nastavení pravidel, která budou dodržovat všichni ve třídě.

- Školní metodik prevence a třídní učitel informují ostatní pedagogy o řešení případu.
- Postiženou třídu je třeba sledovat.
- Ozdravení třídy je dlouhodobý proces.
- V případě, že se šikana nepodaří zastavit, je nutné povolát odborníky.
- Práce se třídou v oblasti prevence - rozvíjení kamarádských vztahů a bezpečné klima.
- Zajištění součinnosti a koordinace informačních toků.
- Opatření – využijí se opatření ze školního řádu, klasifikační řád.

Šikana učitele – postup

1. Pedagog v pozici oběti šikany či pedagog, který je svědkem takové situace, vyhledá bezprostředně pomoc, obrátit se může na:
 - ředitelku školy
 - zástupkyni ŘŠ
 - školní metodičku prevence
 - výchovnou poradkyni
 - školního psychologa
 - kolegu, v kterého má důvěru
2. O případu šikany musí být bezodkladně informována ředitelka školy nebo její zástupkyně.
3. V případě potřeby zajistí vedení školy učitel chráněné prostředí.
4. Poradenský tým školního poradenského pracoviště zajistí další šetření a provede postupně rozhovor:
 - s obětí
 - se svědky
 - s agresorem/agresory
 - o šetření může požádat odborníka na problematiku šikanování z KPPP
 - provede zápis z rozhovoru a šetření
 - o výsledcích šetření informuje ředitelku školy nebo její zástupkyni, pokud se šetření přímo neúčastní
5. Ředitelka školy prokazatelným způsobem vyzve zákonné zástupce agresorů k pohovoru.
6. Ředitelka školy udělí agresorům kázeňská opatření v souladu se školním řádem.
7. Došlo-li k závažnějšímu případu šikanování, informuje ŘŠ Policii ČR.
8. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě, kde se šikana odehrála. Na základě výsledků nastaví odpovídající řešení (zajistí intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě...)
9. Ředitelka školy nabídne pedagogovi odbornou pomoc a podporu (konzultace, odkaz na odbornou péči apod.).

7. KYBERŠIKANA

Charakteristika

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních technologií), zjm. pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář je jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Doporučený postup

A.) V případě, kdy se kyberšikana týká žáka školy (ať už o pozice oběti či útočníka) a probíhá během vyučování:

1. Zajistit ochranu oběti
 - a) z pozice školy
 - kontaktovat operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu
 - b) z pozice oběti (rodiče)
 - nekomunikovat s útočníkem
 - nesnažit se žádným způsobem odradit útočníka od jeho počínání, nevyhrožovat mu, nemstít se
 - cílem útočníka je vyvolat v oběti reakci, ať je jakákoliv
2. Informovat vedení školy, školního metodika prevence či výchovného poradce.
3. Zajistit důkazy s podporou IT kolegy
 - a) z pozice školy
 - (viz metodické doporučení MŠMT č.j. 21291/2010-28, příloha č. 7)
 - b) z pozice oběti (rodiče)
 - zamezit útočníkovi přístup k vašemu účtu nebo telefonnímu číslu a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktovat poskytovatele služby)
4. Vyšetřit všechny souvislosti
 - a) z pozice školy
 - vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem
 - zajistit si pomoc od IT technika (IT expert, PPP, Policie...)
 - kontaktovat a spolupracovat s webovým prostředím, ve kterém k útoku došlo (Facebook, MySpace apod.)
 - b) z pozice oběti (rodiče)
 - pro uchování důkazů oslovit někoho, kdo má vyšší IT gramotnost
 - kontaktovat školu a specializované instituce (PPP, Policie, intervenční služby specializující se na řešení kyberšikany, psychology apod.)
5. Provést záznam o dané skutečnosti – datum, čas a místo, popis události, jména aktérů, vyjádření žáka, který nahlásil kyberšikanu, popř. jména žáků – svědků.
6. Uchovat důkazy (škola, zákonní zástupci oběti) – sms, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, www stránky apod. Na základě těchto důkazů může být proti útočníkům zahájeno vyšetřování).
7. Informovat zákonné zástupce žáka oběti i zákonné zástupce žáka kyberagresora (NE konfrontace oběti a agresora!), poučit je koho mohou/je vhodné kontaktovat v případě pomoci (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce apod.). Některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy.
8. V závažnějších případech kyberšikany škola kontaktuje Policii ČR (kyberšikana naplňuje skutkovou podstatu trestného činu) a OSPOD.
9. Vyvodit sankce pro kyberagresora dle školního řádu.
10. Informovat zasažené žáky a jejich zákonné zástupce o výsledcích šetření ve škole a udělených výchovných opatřeních.

B.) V případě, že se kyberšikana týká žáka školy (ať už v pozici oběti či útočníka), ale neděje se během vyučování:

1. Škola nemůže udělovat výchovná opatření, popř. snížené známky z chování za činnost, která se nestala během vyučování. To však neznamená, že by škola kyberšikanu neměla řešit alespoň v následujících základních bodech.
2. Škola zjistí informace o tom, kterých tříd se případ kyberšikany týká. Ve všech zasažených třídách provést sociometrii (z 80% je kyberšikana pouze doplňkem šikany tváří v tvář, a proto je velmi pravděpodobné, že se šikana může dít). Pokud se šikana potvrdí, postupuje se dle krizového plánu, část ŠIKANA (bod č. 6).
3. Škola doporučí zákonným zástupcům obětí, aby se v případě kyberšikany svého dítěte obrátili na Policii ČR, popř. podali žalobu k soudu.
4. Škola informuje (se souhlasem zákonného zástupce žáka) zasažené žáky o postupu při řešení kyberšikany. Sdělí jim, že škola trestat v tomto případě nemůže, a proto byl případ předán policii/soudu. Je nutné, aby žáci věděli, že za každé nepřiměřené chování přijde trest.

C.) V případě, kdy se kyberšikana netýká žáka školy (ať už z pozice oběti či útočníka):

1. Pokud zaměstnanec školy kontaktuje žák s problémem nebo informací o problémech svých nebo jeho kamarádů, může žáka vyslechnout a dát mu praktické rady, kam se může on sám nebo jeho kamarád obrátit pro pomoc, jaké má zajistit důkazy apod. Je vhodné se o tom poradit se školním metodikem prevence.
2. Škola nemá povinnost se událostí zabývat, je na zaměstnanci školy, zda se v tomto případě chce osobně angažovat.

8. VANDALISMUS

Charakteristika

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků, případně dalších členů školní komunity.

Jedná se buď o významné útoky na věci, které mají za následek **jejich úplné zničení** (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, utržené vodovodní kohoutky, utržené hadice od hasicích přístrojů, zničené školní pomůcky, učebnice, části oblečení apod.) **nebo významné poškození** (čmáranice a nápisy na zdech nebo školním nábytku, popsané a polité učebnice, oloupané nejrůznější rohy, nalepený toaletní papír na stropě apod.).

Důvody pro takové chování jsou nejrůznější a pro vypořádání se s jevem je třeba se jimi zabývat v každém konkrétním případě. Jestliže se jedná o záměr a cíl, pak je třeba použít vůči žákovi jiné opatření, než když se jedná o snahu na sebe upozornit, vyrovnat se spolužákům a spolužačkám nebo o následek šikany, či její doprovodný jev.

V různé míře se jev vyskytuje ve všech školách a všech stupních vzdělávací soustavy.

Doporučený postup

1. Podmínky zacházení se školním majetkem jsou uvedeny ve školním řádu, a to včetně výčtu výchovných opatření, která škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se školním řádem.
2. Náhradu úmyslně způsobené škody škola důsledně vymáhá po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých potom u jejich zákonných zástupců.
3. Je nutné opakovaně s žáky hovořit na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
4. Jestliže žák, který škodu způsobil, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumítejte o tomto chování zákonného zástupce žáka a dohodněte s nimi způsob náhrady školy.

5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, vyrozumí škola Policii ČR a oznámí podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák, preferuje škola tento způsob náhrady.
7. O způsobené škodě se provede záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo, co, kdy, kde, jak, proč, čím...
8. Škola se snaží vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.
9. V případě, že s práce s příčinou vymyká možnostem školy nebo pro ni nemá zákonné opodstatnění, hledá škola navazující instituci nebo organizaci, která s příčinou pracovat může a umí, a zprostředkuje kontakt mezi ní a žákem, který se vandalismu dopustil (např. PPP, SVP).
10. Kdy hlásit rodičům – v případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), je třeba věc oznámit zákonným zástupcům tehdy, jestliže věc žák poškodil úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze apod.) oznamuje škola zákonným zástupcům věc vždy.
11. Kdy hlásit Policii ČR – v případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není schopná vlastními silami domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné odcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásí se také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo jeho zákonný zástupce.
12. Kdy hlásit OSPOD - v případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

9. KRÁDEŽ

Charakteristika

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocnil věci, která není jeho, a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Drobné krádeže se vyskytují ve všech školách a všech stupních vzdělávací soustavy. Důvody tohoto chování jsou různé a pro vypořádání se s daným jevem je nutné se jimi vždy v konkrétním případě zabývat.

Doporučený postup

1. Každý, kdo se dopustí krádeže na půdě školy, by měl mít možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelkou školy nebo její zástupkyní.
2. Je nutné se zabývat příčinami krádeže. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.
3. Náhrada způsobené škody je důsledně vymáhána po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých žáků potom u jejich zákonných zástupců. Postupuje se obdobně jako u vandalismu. Škola preferuje nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem, trvá na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
4. Zákonné zástupce zloděje škola vyrozumí vždy až poté, kdy bude přesně znát příčiny, které žáka k takovému chování vedly a to zjm. v případě menších dětí.
5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumí škola Policii ČR a oznámí jí své podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. Každou nahlášenou krádeží se škola zabývá, vyšetřuje ji. Je to důležité poselství jak pro postiženého, tak pro zloděje.
7. Při proslovech o krádežích před žáky se doporučuje **nezačínat je tím, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor** a vy jste jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají mít na vyznačeném místě/zamykat. Tyto informace často vyznívají, **jako by za krádež mohl**

poškozený, nikoliv zloděj. Jakoby normální bylo všechno zamykat a ne nekrást. Rozhovory s poškozeným po nahlášení krádeže se rovněž nedoporučuje začínat tímto způsobem.

8. O krádeži a jejím šetření se sepíše záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo, kdy, kde, jak, proč, čím....
9. Kdy hlásit rodičům – rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně by tomu mělo předcházet precizní zjištění příčin. Celá řada dětí krade proto, že je někdo krást poslal a oni z něj mají strach; není to sice „menší“ krádež, ale je to informace, kterou by měl vědět rodič také.
10. Kdy hlásit Policii ČR – v případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není schopná vlastními silami domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné odcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásí se také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo jeho zákonný zástupce. **Důležité upozornění** – škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.
11. Kdy hlásit OSPOD - v případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.
12. Škola uloží žákovi výchovné opatření dle školního řádu.

10. ZÁŠKOLÁCTVÍ

Charakteristika

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka školy. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku. Školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka, nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán.

Záškoláctvím bývá označován přestupek žáka, který úmyslně zanedbává návštěvu školy. Rozlišujeme několik kategorií záškoláctví:

- **Pravé záškoláctví** – žák se ve škole neukazuje, ale rodiče si myslí, že do školy chodí.
- **Záškoláctví s vědomím rodičů** – na této formě se podílí několik typů rodičů, jejichž hlavními charakteristikami je buď odmítavý postoj ke škole nebo přílišná slabost ve vztahu k dítěti či závislosti na pomoci a podpoře dítěte v domácnosti.
- **Záškoláctví s klamáním rodičů** - existují děti, které dokážou přesvědčit rodiče o svých zdravotních obtížích, po které nemohou jít do školy a rodiče jim absenci omlouvají pro tyto zdravotní důvody, tento typ záškoláctví je však obtížně rozlišitelný od záškoláctví s vědomím rodičů.
- **Útěky ze školy** – někdy se tomuto typu říká interní záškoláctví, kdy žáci do školy přijdou, nechají si zapsat přítomnost a během vyučování na několik hodin odejdou, přičemž zůstávají v budově školy nebo ji na krátkou dobu opustí.
- **Odmítání školy** – některým typům žáků činí představa školní docházky psychické obtíže, např. v důsledku problémů ve škole souvisejících s obtížností učiva, při strachu ze šikany, či výskytu školní fobie nebo deprese.

Primární prevence záškoláctví

- Prostřednictvím školního vzdělávacího programu je třeba posilovat u žáků kladný vztah ke škole, vzdělání, svým spolužákům a učitelům, nabízet pozitivní vzory chování a posilovat zdravé klima školy, nabízet mimoškolní zájmové činnosti.
- Žáky a rodiče je třeba důsledně seznámit se školním řádem.

Doporučené postupy pro učitele (dle Lazarové B.)

Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.

1. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Napláňovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
2. Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém a máme-li podezření a na hrozbu závislostí, spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou a centry.
3. Učit se v třídním kolektivu vyčist, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, předat ho do péče psychologa.
4. Pomoci dítěti při návratu do třídy. Doprovodit ho při prvním vstupu do kolektivu. Nemluvit o tom. K vyřešenému případu se již nevracet a neprojevat nedůvěru. Domluvit se s rodiči na těsném kontaktu, aby bylo případně další záškoláctví včas odhaleno.
5. Učitel se musí zamyslet nad vlastními pocity ve vztahu k problémovému žákovi. Měl by smazat všechny předchozí špatné zkušenosti s ním, zbavit se předsudků a postavit všechny žáky na stejnou „startovní čáru“.
6. O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel vedení školy, které tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost.
7. Neomluvenou absenci **do výše 10 hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru. Projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti, provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Případné odmítnutí podpisu či převzetí se do zápisu zaznamenává.
8. Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitelka školy školní výchovnou komisi, která se dle závažnosti a charakteru nepřítomnosti žáka účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání komise bude učiněn zápis, který zúčastněné osoby podepíší a obdrží kopii. Případné odmítnutí podpisu či převzetí se do zápisu zaznamenává.
9. Pokud žák řádně neplní povinnou školní docházku, může mu být uloženo některé z výchovných opatření, a to napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele nebo důtka ředitele školy.
10. V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitelka školy požádat o spolupráci odborníky z oblasti PPP, poř. OSPOD.
11. V případě, že neomluvená **nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin**, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací na OSPOD (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, kopii pozvánky zákonných zástupců na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise apod.).
12. V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku** následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR. Problematika záškoláctví je obsažena přímo v trestním zákoně (trestné činy proti rodině a mládeži), nově se uvádí v Trestním zákoníku trestné činy proti rodině a dětem.

11. DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ÚDAJE

ŘEDITELKA ŠKOLY	Mgr. Gabriela Daňková
ZÁSKUPKYŇĚ ŘŠ	Mgr. Martina Slováčková
METODIČKA PREVENCE	Mgr. Martina Slováčková
VÝCHOVNÁ PORADKYŇĚ	Mgr. Ivana Plátková

ŠKOLNÍ PSYCHOLOŽKA Mgr. Markéta Křížková (od 1. 2. 2018)

Ředitelka školy	702 008 833, 571 422 033	g.dankova@zshl.cz
Zástupkyně ředitelky	737 720 589, 571 422 031	m.slovackova@zshl.cz
Metodička prevence	737 720 589, 571 422 031	m.slovackova@zshl.cz
Výchovná poradkyně	571 447 316	i.platkova@zshl.cz
Školní psycholožka	571 447 316	
Linka „Riziko kyberprostoru“	778 510 510	
Krizová linka proti šikaně	286 881 059, 774 089 181	
Linka bezpečí	116 111	
Linka důvěry Dětského krizového centra	241 484 149	
Růžová linka tísňové volání dětí	272 736 263	
Linka důvěry pro děti	800 155 555	
Anonymní podání zprávy o šikaně		www.nntb.cz
Hasičský záchranný sbor	150	
Zdravotnická záchranná služba	155	
Policie ČR	158	
Tísňová linka	112	

Školní poradenské pracoviště

Ve školním poradenském pracovišti pracuje školní metodička prevence (ŠMP) a výchovná poradkyně (VP), které jsou k dispozici žákům, pedagogům i rodičům při řešení všech podnětů spadajících do kompetencí ŠMP a VP. Od února 2018 bude rodičům k dispozici i školní psycholog.

Poradenská zařízení

Krajská pedagogicko-psychologická poradna
J. A Bati 5520
760 01
Zlín

tel.: 575 570 491
web: www.poradnazl.cz
mail: pppzl@poradnazl.cz

Středisko výchovné péče DOMEK
Česká 4789
760 01 Zlín

tel.: 577 242 786, 606 818 818
web: www.svpdomek.cz
mail: markova@svpdomek.cz

ZÁVĚR

Škola se snaží svou dlouhodobou preventivní strategií plánovat a uskutečňovat různorodé aktivity, které by co nejvíce eliminovaly rizikové chování svých žáků. Přesto se rizikové chování objevuje. Proto byl sestaven tento krizový plán jako závazný postup při řešení rizikových forem chování. Krizový plán je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, nepedagogickým zaměstnancům školy, rodičům a žákům.

Pro další informace můžete také navštívit tyto webové stránky:

www.minimalizacesikany.cz

www.msmt.cz

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

<http://www.prevence-info.cz>

<http://www.svpdomek.cz/>

www.anabell.cz

<http://www.stob.cz/cs/home>

www.fzv.cz

<https://najisto.centrum.cz/zdravi/poradny-a-krizova-centra/region/zlinsky/vsetin/>

<https://www.e-bezpeci.cz>

Závěrečná ustanovení

1. Krizový plán (KP) je platný od 4. 9. 2017.
2. KP je umístěn na webových stránkách školy, ve sborovně, u ředitelky a zástupkyně ŘŠ.
3. Prokazatelně byli s KP seznámeni pedagogičtí pracovníci školy dne 4. 9. 2017.
4. Vypracovala Mgr. Gabriela Daňková, ředitelka školy a Mgr. Martina Slováčková, zástupkyně ŘŠ na základě Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č. j.: 21291/2010-28 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j.: 21149/2016.

V Horní Lidči dne 1. 9. 2017

.....
Mgr. Gabriela Daňková, ředitelka školy